

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII - Número 2165

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 3 Setembre de 1920

PERTENEC A LA BIBLIOTECA
GENERAL DE BARCELONA

La vinya del Senyor... Rector.

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL MIRET

PROBARLO ES CURARSE

NATALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

El mejor disolvente de los uratos
Abelesa de las vías urinarias
Oálcos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Urológico - Petanellano tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos

Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

Exposició i venda DE ARTICLES PER A
Taula, Cuina i Regal

SECCIÓ ESPECIAL

preu únic de 3²⁵ pessetes

IMMENS ASSORTIT en ob-
jectes propis per a festeigs i festes majors

REBAIXA DE PREUS
en vestits i barrets fantasia, per a senyora i nena

BARRETS DE PALLA Articles per a viatge,
sport i bany NEVERES I GELADORES

Mobles de fusta, metall i vimet, taules, bancs i cadires per a jardí

Sastreria a mida - «CORTE» DISTINGIT
I PREUS BARATISSIMS

Bluses, Boas, Roba blanca, Sombrilles, Bastons, Paraigues,
Banos, Guants, Camiseria, Gèneres de punt, Calçat,
Aparells parlants, Joguets etc., etc.

Bloks Notes Bazar de la Unió

a DEU CÉNTIMS Unió, 3, - BARCELONA

La llet condensada (sense desnatar)

La més pura

MARCA

La més saludable

Antes de pendre-la

VICTORIA

procedent de les masies del Montseny
(Barcelona), és absolutament pura, la
més rica, la més saludable i nutritiva
perquè conté tota la crema i perquè
és elaborada solament amb llet de
vaca suïça i sucre blanc de canya.

DE VENDA EN COLMADOS I ULTRAMARINS
Despatx central: Princesa, 15-Barcelona

Després d'haver-la pres

SARNA

CURA RÁPIDA

Sarnicida Paradell

Frasco 4 pesetas

Asalto, 28, farmacia - Barcelona

BAZAR

— DE LA —

UNION

Útils per a escriptori

Tintes bones qualitats

Carrer Unió, 3

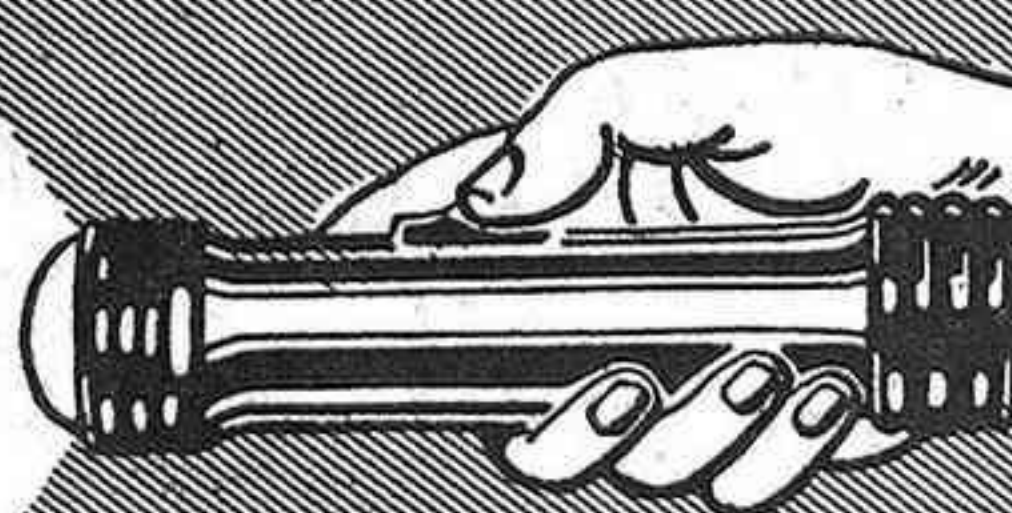
BARCELONA

AI CAMP i a la CIUTAT

AMB UNA LÁMPARA DE MA
I PILA ELÉCTRICA

LOT

TINDREU LLUM BLANCA I PERMANENT
A TOT ARREU

De venda a Barcelona: OLIVE S. en C., Pelayo, 56 E. SCHILLING, Fernando, 23 Almacenes EL SIGLO JUAN ROCA, Princesa, 10

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

VAGA DE TEATRES

OECIDIDAMENT, el món està trasbalsat. Abans, a l'arribar el setembre tots els teatres s'obrien, i ara tots els teatres se tanquen. Abans el còmic, durant l'estiu, agafava un moviment centrífug, de Barcelona enfora, convertint se en el còmic que treballa i estiueja, però acabat l'estiueig, el moviment se convertia en centríped, i a la Rambla del Centre i al Paral·lel i pels cafès dels teatres, s'emprenia la caça de l'empresari. Finia el «bolo» i començava la temporada fixa i sèria. Doncs ara, a final d'estiu, lo que comença és el «bolo» i lo que acaba és l'empresari.

El còmic, que volia sempre treballar, que era l'únic home que no havia fet vaga, i per al qual tenir contracte era tenir menjar i orgull, ha fet un sindicat, i ha succeït lo de tots els sindicats, que els empresaris no el volen reconèixer perquè és únic i que els sindicats fan vaga per a ésser reconeguts. Si el sindicat estés format per comedians el respectaríem—diuen els empresaris,—però hi entren els maquinistes i els acomodadors i els porters i els atrecistes. A lo que responen els còmics que ells han fet una federació i que en una federació hi entra tothom, com entra en la federació política Catalunya, que és tot lo que's pot dir, i les Batueques, que és lo menys que's pot anomenar. I els còmics tenen raó, perquè l'exèrcit el formen els generals i els assistents, i tant perteneixen a la santa església els cardenals com els toca-campanes, i a la Universitat era més universitat el bedel que el rector.

A Rússia, la santa Rússia, els actors, segons les embusteries que fan córrer sobre Rússia els conservadors, donaren la raó als nostres empresaris. Succeí que foren posats a sòu idèntic, sòu comunista, els primers actors i els acomodadors. Tots integraven el teatre; tots tenien una feina particular, sense la qual no fora possible la col·lectiva. Però un dia, el primer actor se negà a treballar, dient des de l'escenari: «Ja que tots som iguals i tots fem el teatre, jo els hi prego que'm facin acomodador i que l'acomodador pugui aquí dalt.» Aquell actor era un home vulgar que desconeixia la teoria d'En «Xenius» sobre la

moral del treball que ordena oblidi l'home, tot treballant, la idea de remuneració i de la seva quantia per a no pensar més que en l'obra perfecta.

Nosaltres, no calia dir-ho, estem al costat dels actors, perquè tenim de l'empresari, encara que sigui falsa, la concepció d'*El duo de la Africana*. Màxima a retenir: en el fons del fons de tot empresari hi ha un Cherubini. I això volen els actors: acabar d'estrangular l'ombra d'En Cherubini i el seu *non lo pago!* i les seves xafarderies i el que l'Africana canii el duo amb l'actor o amb el primer abonat, que, per ésser-ho, li sigui otorgat un teòric dret de cuixa.

Perquè els còmics volen, además, moralitat en el teatre, com si tots s'haguessin fet del Comitè de Defensa Social, per a que desaparegui la idea del vulgus que pren la casa de Talia per una casa equívoca. Demanen que s'acabin el vell verd i l'abonat que s'hi *abona* i el *corrido*, sobre tot el *corrido* de fora, el *corrido* de Terrassa i de Reus, que creu que li arriba un harem amb una companyia. Perquè el barceloní cerca intermediaris, cerca la florista, la pentinadora, altres actrius, però el *corrido* de fora no'n vol de comissionistes i vol fer la plaça directament.

I com que l'actor no és un home com els demés, encara que faci vaga vol treballar, suprimint l'empresari i el teatre, i aixecant un envelat reproduirà les velles gestes dels seus avantpassats, aquells actors primitius que amb un carro—el carro d'En Tèspis—en tenien prou per a representar tragèdies. I aleshores tot era teatre, tot estava impregnat de santa bohèmia, elles, ells, el carro i l'ase.

PARADOX

Si m'embrutes t'emmascaro

□ En plena rauxa *ordinacionista*, ha deixat l'alcaldia el senyor Jordà, que ha fet *mutis* amb la mateixa [modèstia amb que aparegué al despatx presidencial. Diguem que la ciutat a la que no despertà la presa de possessió del senyor Jordà el més lleu interès, el vegé retirar-se amb idèntica indiferència. Asseguren que el senyor Jordà es reintegrarà quant abans a la seva interinitat. Potser demà mateix. Si torna, bé. Si decidís quedar-se a casa, tal dia faria un any.

Tant mateix, és el govern de la ciutat una cosa massa

sèria per a ésser tractada com ho fa la «Lliga». Per a si no bastés l'absència perllongada del senyor Martínez Domingo, venen aquestes delegacions a posar una nota caricaturesca a la vida municipal, ja de sí feconda en incidents d'un còmic pujat. Aquesta desfilada d'interins per l'alcaldia resulta impròpia d'un partit mitjanament seriós.

Ha succeït al senyor Jordá, el senyor Maynés, que comparteix amb aquell la quefatura de la majoria, tan minsa, individual i col·lectivament, que no hi ha record d'un Consistori semblant. Ni furgant en la llista dels Ajuntaments caciquistes, representació de la voluntat particular, hi ha memòria d'un conjunt per l'estil del que detenta actualment la representació de Barcelona. Així van les coses a l'Ajuntament, on després del *trionf esclatant* de la candidatura regionalista, segueixen manant dugues o tres personalitats del partit contrari, digui's per a rebatr aquesta afirmació, lo que's digui.

La diferència que va del senyor Jordá al senyor Maynés, és realment insignificant. Tan petita que's fa imperceptible. Què més té, doncs, que estigui la vara en poder de l'un o de l'altre? Del senyor Jordá, si decidís refusar per a sempre el càrreg, no en restaria altra cosa que la mitja dotzena de *crides*, *bàndols* o *ordinacions*, amb que ens ha amenitzat les pesantes hores caniculars.

Del senyor Maynés, faci lo que faci, dintre de cinquanta anys no n'ha de parlar ningú...

JUST

Enginy nocturn

El Lyon d'Or segueix essent el saló de les nostres tradicions galants. No hi fa res que el Principal-Palace, al seu costat, llueixi com un nou ric. No hi fa res, tampoc, que l'envoltin les sales de tango i els cafès concerts. El Lyon d'Or continua recollint als toreros i als escriptors, als forasters alegres i als alegres «corridos» veterans, junt amb les seves amigues veteranes. Sembla que siguin tots fidels a les velles banderes que fan del Lyon d'Or, el saló d'estandarts de la galanteria.

L'altra nit, una colla de xicots alegres, sopaven. Tenien per cambrer a En Miquel, aqueix cambrer que ha servit al «Gallito» i a En Rusiñol, a En Lerroux i a En Cambó, a l'Amelie Meyer i a la senyora Tuias. Reia la taula com si en lloc d'ésser el sopar d'uns homes fadigats de totes les cuines, fos el sopar d'uns estudiants a començ de curs.

I en això arriba la Carlota, que és un sol que mai se pon, o millor, una lluna que surt cada nit, sense entrar en quart minvant, una Ninon de Lenclos, desafiadora dels anys, una institució nacional sense oposició. La Carlota se va acostar a la taula aquella riallera, on posaven pròleg substantiu a la nit, els seus amics d'aventures.

—Carlota, seu... Carlota, vina... Carlota, estime'ns...

Ella mira la taula, les ampolles, els plats, i amb una ganyota menyspreadora, pregunta:

—Però, nois, què mengueu?

—Macarrons—respongueren en chor.

La Carlota, aleshores, altiva com una propagandista de la «Salvation Army», respongué:

—Antropòfags!

I se'n anà.

Inconseqüència

En *Las Noticias*, profetitza En *Xenius* la celebració d'un banquet en el qual els homes commemorarem el «looping-the-loop» de la societat i del món. Les targetes d'invitació estaran escrites en rús amb caràcters grecs.

Profecia de comunisme, traduït del rús.

En *El Dia Gráfico*, En *Xenius* publica una paròdia del «Prometeu encadenat» amb curioses al·lusions als nostres dies. Prometeu és l'obrer; el Tirà, encara que alguns diuen que el Tirà és En Puig i Cadafalch, és el capitalista.

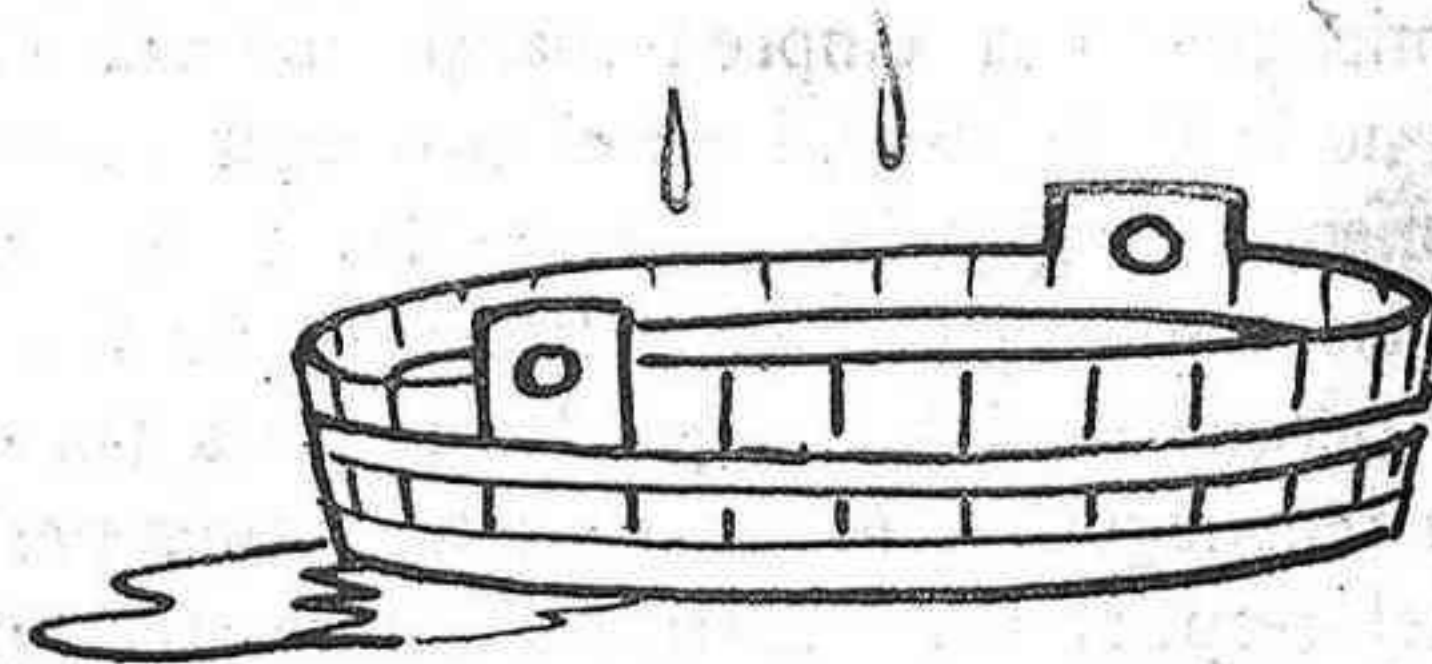
Comunisme, traduït del grec.

En *Xenius* recull les palpitations del temps, la seva alta feina de filòsof auscultador; En *Xenius*, enfront de tots els seus amics intel·lectuals, se fa apologista de l'obrer en revolta, de l'obrer que vol manar; En *Xenius* que ha dit que lo més revolucionari que an aquí se pot fer és tenir bon gust, te'l bon gust d'exaltar el comunisme.

Però...

Aquest però, és d'un amic nostre que ens porta *El Dia Gráfico* i *Las Noticias*, i després de llegir les notes que van al peu del *Glossari* i «Las obras y los días», ens diu:

—Molt bé, però En *Xenius* comunista, és l'únic escriptor que prohibeix la reproducció i traducció dels seus articles, i francament, en aquestes condicions el *Glossari* no's podria publicar a Rússia.

Poti-poti

o estaré tranquil fins i tant que no sàpiga lo que opina En Pestaña del Govern dels Soviets.

En Pestaña, segons referències, ha estat a Rússia, d'on sembla que ha tornat descoratjat.

Lo que pugui pensar En Pestaña de l'acció d'En Lenin i En Trotski i la guerra esclatada entre els empresaris de teatres i la Federació són dugues coses que'm priven de dormir.

Damunt el neguit que pels motius expressats fa dies ens corseca, no hi mancava més que la desgràcia que suposa l'haver de deixar de rebre conjuntament els volums de la «Editorial Catalana» i la subscripció de *La Veu*.

D'això darrer, segons l'orgue regionalista, en té la culpa En Dato, mala fi facil!

En Dato, que amb el R. D. regulant el tamany i preu de venda dels diaris, ha pertorbat la marxa de la «Editorial», no pas els càlculs de *La Veu*, com a primera vista podria pensar algú.

Perquè no és *La Veu* la qui dona els llibres, sinó els llibres els qui regalen *La Veu*.

Tal, al menys, ho entén tothom. I tal ho ha reconegut la premsa de Barcelona, segons la mateixa *Veu* al·lega.

Malparlant del R. D. de referència i defensant-se de les escameses dels quins suposen els seus atacs fills de la cuissor que li produeix la disposició d'En Dato, assegura *La Veu* que els lots de la «Editorial» no li fan fret ni calor.

Així—afegeix—ho han declarat tots els diaris barcelonins, malgrat no ho haguem nosaltres llegit en cap, abans de llegir en la pròpia *Ve*u semblable manifestació.

Ha mancat a *La Veu* el consignar que ho declararen els diaris barcelonins, reunits expressament per a entendre i pronunciar-se en aquest assumpte, que té per a Catalunya una importància excepcional.

Tanta o més que l'aclaració feta pel governador a les mides dictades dies passats contra els banyistes.

En lo successiu, i en virtut de la nova decisió governativa, podran ocupar les casetes de banys les persones d'un i altre sexe, sempre que les uneixin vincles de família.

Ja no hi ha, doncs, perill de que's molesti ni es penyori a ningú, amb excusa d'aquesta o l'altra extralimitació.

Homes i dones poden vestir-se i despullar-se tranquil·lament en una mateixa barraca, quin llindar esdevé, des d'ara, sagrat.

Dit està que si podem despullar-nos i vestir-nos en comú, podrem també confondre'ns a la platja i dintre l'aigua.

De la confusió a l'amoreta hi va el volum d'un gra de sorra.

De l'amoreta a la bona amistat, el temps de rectificar-se el governador, que fa mal fet posant cara ferrenya i treient el bastó de mando per coses sense ombra de importància.

No sap que tots som germans, de la part de Déu?

X. X. X.

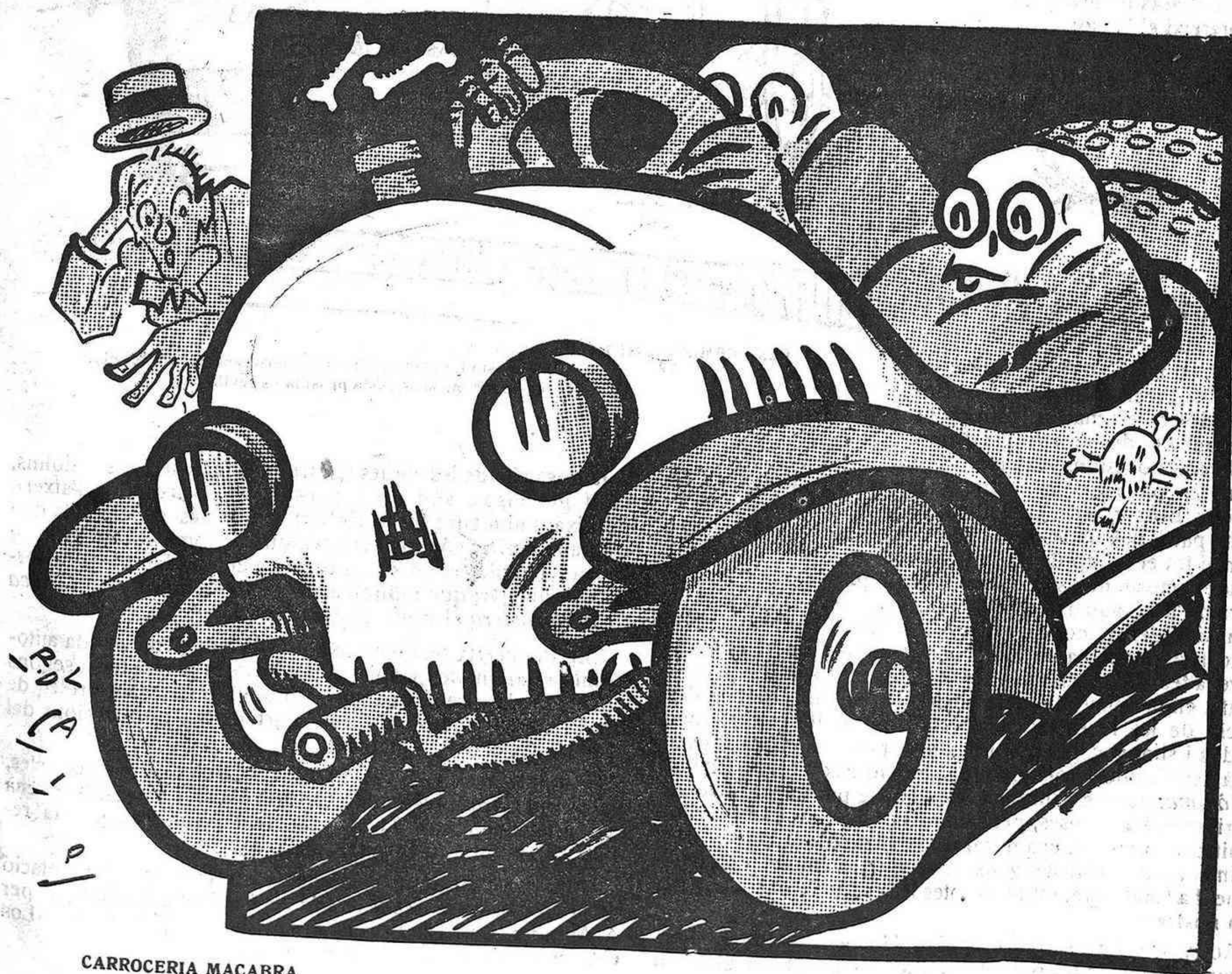
Diàleg a la Rambla del Mig:

—Que ja no fas de comediant?

—No; ara negoció amb mobles?

—I en vens molts?

—Sí; ja he venut els meus.

CARROCERIA MACABRA

—A seixanta quilòmetres per hora?
—I a setanta desgràcies per minut.

A UNA DONA

Per ta hermosura galana
i els teus posats seductors
i els teus ulls enlluernadors
i ta gràcia catalana,
sé que fas anà en renou
a un grapat d'homes que domes
amb tes iròniques bromes
fins que el teu cor et diu prou.

I d'aquests que t'afalaguen
en trobaràs a dotzenes
que et posaran les mans plenes
de joies que el brill no amaguen.

Trobaràs qui es desdineri
per fer-te lluir a desdî;
trobaràs qui pel teu si
es quedi sense senderi.

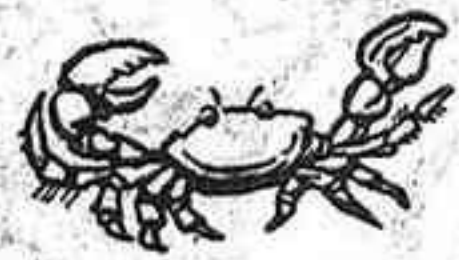
Trobaràs qui als dematins
i a la tarda i a deshora
te vulga seguî a tothora
terra enfora i mar endins.

Trobaràs un seductò
que, amb sempiterna mania
no es mogui de nit ni dia
de sota del teu balcó.

Trobaràs qui, agenollat,
te dirà frases d'aquelles
que entonen en les orelles
de les dones de... veïnat.

Fins trobaràs un marquès
que t'ofereixi el blasó;
prò que t'estimi com jo
no en trobaràs pas cap més!

SALVADOR BONAVIA

PAPERAM

ESPLAIS DE L'ÀNIMA. — Aplec de poesies originals d'En Salvador Borrut i Soler, estimat col·laborador nostre que des de fa un grapat d'anys i en diverses ocasions ha vingut honorant les planes dels nostres setmanaris i *Almanacs*. En Salvador Borrut, ferm catalanista, s'ha distingit sempre per la vena patriòtica de les seves composicions, en les quals sap posar-hi tot el tremp de la seva ànima ardenta. La forma, clàssica sempre, no és en tots moments justa i precisa com voldríem, però aqueixa desventatja, que no és culpa tota del poeta, sinó de les modes parnasianes i de la moderna escola preciosa que cerca imatges rimbombants en desmèrit moltes vegades de la claretat del fons, vé compensada per una valentia en la concepció dels temes i una sinceritat en l'exposició de les idees secundàries que fan el llibre sumament agradós i simpàtic. No són totes inspirades en el patriotisme català, les composicions que formen aqueix volum *Esplais de l'ànima*; també n'hi han algunes de purament líriques, descriptives i amoroses; però en totes elles hi domina l'ingenuïtat d'un cor sà, enamorat de la Naturalesa catalana; el sentiment d'un idealista gens tarat que, estimant entranyablement a Catalunya, estima a totes les coses i gents d'aquesta terra nostra.

AUCA DE UN FORASTERO EN SAN HILARIO. — Album de caricatures explicant les peripècies d'un estiuejant barceloní en

D'AROL

ELS PREMIS EN METÀLIC

— Magestad, vostè que ha sigut bacallanera, ¿vol fer el favor de dir-me si aquesta pesseta és sevillana?

la famosa vila de les aigües encara més famoses. Els redolins, molt graciosos, són obra artística del nostre amic l'aixerit dibuixant ninotaire Josep Robert i els lemes o versículs que els han inspirat són deguts a la satírica ploma d'En J. Ximeno Planas. Tot plegat, un xistós record per a les famílies que tornen d'estiuejar; que indubtablement se'n emportaran *L'Auca de un forastero* al venir de Sant Hilari.

EL PROBLEMA DE CATALUÑA. — Follet de propaganda autonomista parlant del problema polític de la nostra terra segons judicis de la premsa cubana. Porta un interessant pròleg de En Francesc Cambó i forma part de les publicacions del «Centre Català» de l'Habana.

PAGAR EL RAM I NO FER PASQUA. — Comèdia en tres actes, de Alfred Capus, traduïda per En J. Pous i Pagès. S'estrenà recentment al Teatre Tívoli, i ha sigut publicada per la revista de teatres «La Escena Catalana».

MIMÍ O LA BOHEMIA. — Comèdia en tres actes, adaptació de la famosa obra *Scènes de la vie bohème* d'En Murger, per A. Mundet Álvarez. Forma en el darrer número de «Los Contemporáneos». — SEPT SCIENCIES

GLOSSARI

MÉS IDEES PER A L'EXPOSICIÓ

En el número passat diguérem que quasi ens avergonyiem del poc enginy que respiraven els centenars d'iniciatives rebudes per al millor èxit del gran certàmen que's prepara a Montjuïc.

Avui ens ratifiquen amb el mateix pensament. Les

idees «magnes» que ens han estat enviades en aqueixos darrers vuit dies són tan escassament originals i tan migrades, que ni menys les publicariem, si no fos el compromís contret amb els nostres llegidors; compromís que—no obstant—declarem trencat des d'ara si d'aquí al número pròxim no s'animen els barcelonins a donar mostres de voluntat i d'enginyosa concepció.

Heu-vos aquí unes quantes mostres de lo rebut:

«Una bombeta-bombassa-elèctrica d'uns quants milions de bugies per a pescar a l'encesa a la ratlla de Miramar».

«Celebració d'una electrocució capital a la manera dels Estats Units».

«Construir, en el lloc del castell, una gran plaça de braus que funcionés matí, tarda i nit.»

Col·locació d'un cable des del Tibidabo a Montjuïc, pel qual hi corri una vagoneta amb passatgers. No seria una atracció sensacional?».

«Substituir el castell de Montjuïc per una colossal estàtua o monument dedicat a la memòria d'En Ferrer Guardia».

(L'autor d'aquesta idea ens escriu: «què va que no la publiquen?...» Ja està publicada. Lo difícil és que els senyors Comissaris l'acceptin).

«Col·locar al mig de l'explanada una campana elèctrica gegant, de caràcter permanent, que servís després als barcelonins per a assenyalar els grans aconteixements patriòtics. Des de la Mancomunitat, i apretant un botonet, En Puig i Cadafalch podria tocar-la durant les Assemblees glòries.»

Alto!... res d'aquesta ideal!...

Donaria massa gust a En Xenius, que li diria, amb raó, a En Puig, que és un President toca campanes.

XARAO

CRIATURADES

—Senyor mestre, no's pòt queixar, que fem una bona filla

—No som germans?... Doncs a coll-i-bè, que només gastarem un parell de sabates.

—A dormir sense sopar!
—Està bé; però deixi'ns dormir al rebost.

—I per que vols ésser de mecanògraf?
—Perquè m'agrada fer corre els dits.

—Sóc de la Rússia del Nord!
—Doncs jo sóc de la del Sur!

—Els petits no fumen!...
—I els grans tampoc, ara,... perquè no poden

QUADRET

Mira el núvol! Va creixent per damunt de les muntanyes i deixa la greu tristor dels camins i les barraques.

Els remats s'en van a jaç.

El pastor que abans cantava ha callat, i porta el vent el fuetjar de la tralla.

Retruny el trò. D'allà el riu se sent el brugir de l'aigua. Cauen gotes. Poc a poc devè la tarda pesanta.

El misteri de la nit va extenent-se per les planes.

La tempesta es senyoreix del món que tremola i calla.

EMILI GRAELLS CASTELL

De què hauran de fer els nostres còmics, si pleguen definitivament els Teatres?

EN ROJAS, DE "MATARIFE"

EN MONTERO I LA XATART, DE PELEGRINS

EN MIR, DE FRARE...
O DE CLOWN

EN NOLLA, DE "SANCTI DI GUIXI"

EN GALCERAN, DE BACALLANER

LA MORERA, DE FIGURÍ D'ELEGÀNCIES

EN SANTPERE, DE IMPRESSOR

EN BARBOSA, DE "GRAFÓMANO"

LA PLA, DE MESTRA DE PRIMERA-ENSENYANÇA

LA BARÓ, DE DOCTORA

I EN GIMÉNEZ, D'ARTISTA

La criada nova

*Es guapota, vesteix de dida,
i parla amd accent de Lleida.*

I
Vai vindre del poble
per servi a ciutat
a ca un *siñor* borni
que havia enviudat.

La primera cosa
que'm va dir rient,
va ser que *voliva*
lo llit ben calent.

Jo per contentar-lo,
sota'l matalàs
encès *vai* posar li
un fogó de gas.

(TORNADA)

Jo de fora só vingut
per servir aquí a ciutat,
i per fer tot lo que'm manin
sóc una especialitat.

II
Quan va despedir-me,
sens gaires fatics
vai entrà a una casa
de *siñors* molt rics.

Un dia a la cuina
vingué'l *siñoret*
dient que tenia
un botó desfet.

Sempre deligenta
vai cusí'l botó
deixant-li l'agulla
dintre'l *pantaló*.

(TORNADA)

Jo de fora só vingut
per servir aquí a ciutat,
i so fet sempre obedienta
tot allò que m'han manat.

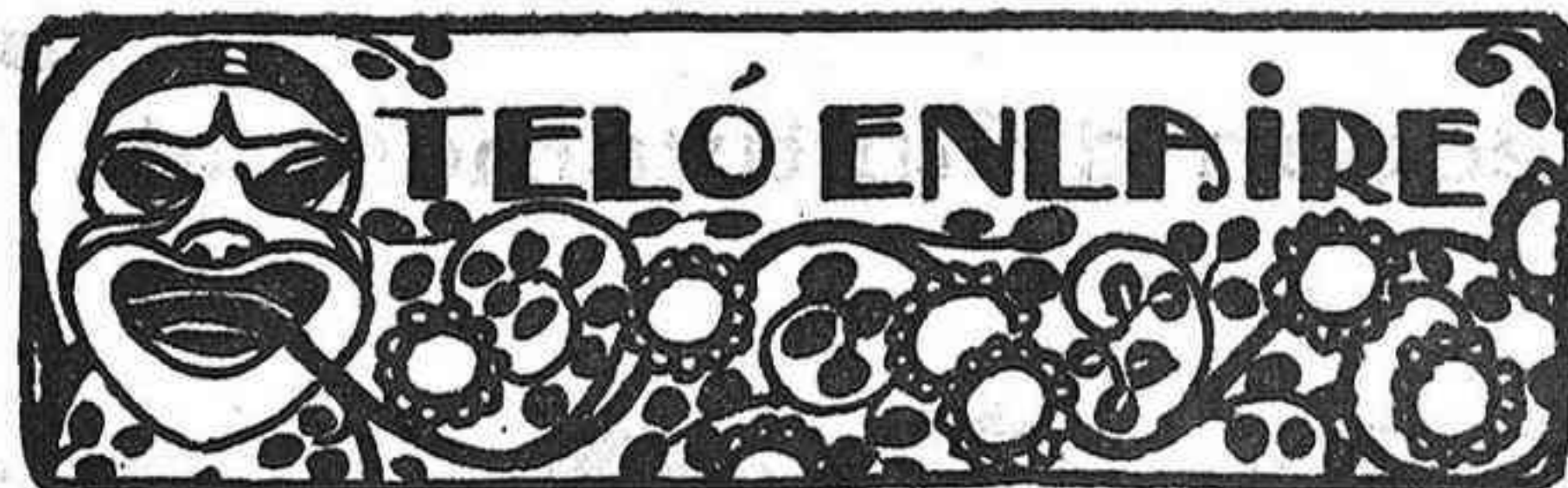
III
De allí *vai* eixir-ne
per anà a servi
en una posada
que té un meu cosí.

Lo xiquet al *vórem*
me digué formal:
—Si fas lo que't digue
tindràs bon jornal.—

He fet obedienta
quan digué que fes...
i ara só la dida
de casa un Marquès.

(TORNADA)

Jo de fora só vingut
per servir aquí a ciutat,
i amb la meva bona trassa
ja veieu si he progressat.

A l'hora present no sabem si s'ha solucionat el conflicte hagut entre empresaris i còmics.

Sols ens consta que, a conseqüència de la palestra, alguns teatres, entre ells «Novedades» i «Tívoli» es vegeren obligats a tancar les portes uns dies abans del que tenien projectat.

I dimarts passat, a Barcelona, ciutat de més d'un mil·lió d'habitants, unicament funcionava un escenari de comèdia, el del «Goya» on s'hi representà *El orgullo de Albacete*.

Aquell dia el conflicte no duia encara visos de solucionar-se.

Els Empresaris, empenyats en començar o reanudar la temporada amb elements no sindicats.

Els teatrístics, en canvi ara més que mai!—cada dia més sindicats.

I tenim, en fi, al «Tívoli» amparant als artistes escaducers sortits del «Bosque», i anunciant una temporadeta de *Circ eqüestre* a l'americana, que suposem que vol significar «atraccions de circ dalt de l'escenari»; és a dir, circ sense circ.

Veurem lo que soni, i els en farem cinc cèntims

D'allò de construir envelats a les places públiques per a representar-hi drames a expeses dels comediantes,... per ara res.

Petita historia de les Olimpíades.

Bastant temps enrera: En *La Veu* orgue dels regionalistes apareix un article «Amunt els cors!». Els nostres cors, sembla que diu, s'han d'enlairar amb motiu de la propera Olimpíada. S'hi ha d'anar *costi lo que costi*.

Dies abans de l'Olimpíada: En el mateix diari; s'anuncia una subscripció per als gastos dels atletes a Anvers.

En la vetlla: El redactor esportiu del mencionat diari marxa a Anvers a presenciar la festa.

Durant l'Olimpíada: S'anuncia a les quatre parts del món que s'ha rebutjat unànimament la demanda de la Mancomunitat de Catalunya de que's facin les properes Olimpíades a Barcelona. S'hi afegeix una «coletilla» tendenciosa pels catalans.

Rèplica de la Mancomunitat: No hem delegat a ningú per a demanar semblant cosa; hem donat dugues mil pessetes al representant de les societats esportives per a que pugui recollir una impressió, etc.

Directors de les Societats Esportives: No hem autoritzat a ningú per a que en el nostre nom cobri dugues mil pessetes (i amb la falta que li fan a la F. A. C.).

El protagonista escriu a un amic: He visitat Gand, Brusel·les, Anvers i ara sóc a Londres. Noi, tot això és molt interessant.

Total: Un agradable viatge per a un senyor i un paper ridícol majúscul per a la Mancomunitat Catalana, que no més li costa dugues mil pessetes.

Afortunadament que's tracta d'un regionalista.

LLUIS MILLA

STOP

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

PROTESTA MONUMENTAL

Encara que's tracta d'una cosa que la *Comissió de Cultura* del Ajuntament l'amaga amb el major misteri, sabem de bona tinta que la *Comissió executiva* del monument pro Guimerà, ha rebut una formidable protesta que creiem farà molt de soroll.

Sentim per don Angel, l'eminent dramaturg, no poder guardar el secret, però quin periodista tenint a la mà una còpia autèntica del sorollós document es resistiria a donar-la a les caixes? Qui tal fes, no tindria pas res de periodista, i fins se faria indigne de la seva professió. El deure del *reporter* no és pas *no portar res*, segons xerren els bromistes aficionats als xistos dolents que fanescarni de la premsa, sinó dir tot el que sàpiga, com més secret sigui millor. I si es tracta d'un crític, quina missió és fer casaques a tothom, com podrà callar davant d'una estirada d'orelles tan justa, tan raonada i tan enèrgica com la que dona peu a aquestes ratlles?

Passin els ulls els meus llegidors pel document i no se'n penediran pas; diu així:

Molt il·lustre senyor:

Els abaix firmats, espanyols tots ells els més il·lustres i catalans reconeguts com a tals per la història, justament indignats de que's vulgui honorar a un gran home viu, per gloriós que sia, quan Barcelona està en deute amb tants patricis de tota mena que dormen en pau dintre la tomba, no poden menys de fer-vos avinentar aital anomalia i cridar-vos l'atenció respecte als extrems que segueixen:

I.—L'any 1803, va projectar-se un monument a Carles IV al pla de la Boqueria, que no va arribar ni a la solemnitat de la primera pedra.

II.—En 1831 fou erigit a

la plaça del Palau altre monument a Ferran IV de Catalunya i VII d'Espanya, que s'enderrocà quatre anys després sense mirament de cap mena.

III.—Des de 1852 a 1868, Ferran el Catòlic va esperar inútilment que li fonguessin l'estàtua de bronze que havia d'anar damunt l'artístic padró alçat a la Plaça Reial.

IV.—En Pau Clarís per a veure's estatuat tingué d'esperar de 1889 a 1919, i encara li deuen el monument.

V.—En Pi i Margall espera des de 1818 la seva consagració monumental i el més calent és l'aigüera.

VI.—A En Pitarra se'l va asseure damunt una peanya

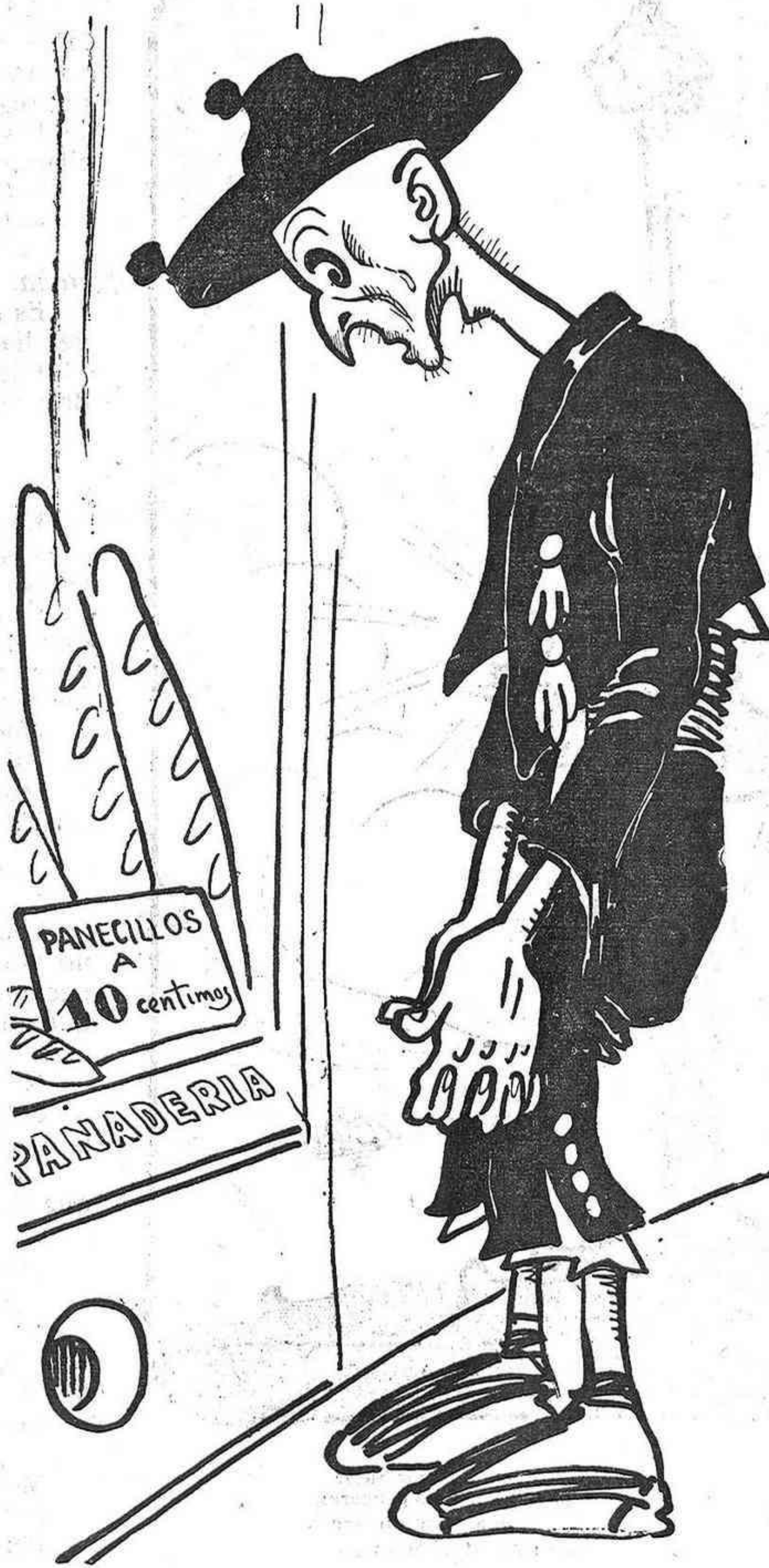
inestable i marejadora; a l'Iscler Soler se'l embutí en una xamenèia de pedra; al gran Verdaguer se'l ha col·locat al cim d'una columna poca solta, com si es tractés d'un màrtir *estilita*, i per fi a En Fortuny no li volen donar un lloc digne de la seva fama on seure tranquil·lament.

Per tot això que acabem d'exposar, els sotscrits es creuen en el dret d'alçar la més enèrgica protesta, pel sol fet de voler estatuar a qui encara té la sort de córrer pel món, i demanen que primer es paguin per rigorós ordre cronològic els deutes d'honor contrets per Barcelona amb els il·lustres personatges esmentats, no sens fer als monuments d'En Pitarra, de l'Iscler Soler i d'En Verdaguer, les degudes esmenes i correccions, a l'objecte de que responguin a estètica, a l'estàtua i al ornament urbà com és degut.

ULTRATOMBA.—Agost de 1920. *Carles de Borbó; Ferran, el Desitjat; Ferran, el Catòlic; Pau Clarís; F. Pi i Margall; Pitarra; Iscler Soler; Jacinte Verdaguer; Carles Fortuny*, secretari.

L'alcalde interí senyor Jordá, vist lo greu del cas, havia pensat fer una *ordinació* adequada i digne del seu caletre, però preferí endossar els *morts* al seu successor, també interí, el qual no el creiem capaç de ficar-se en un assumpte tan delicat que té de donar molt de joc.

Tornem a dir, que sentim el que passa per don Angel. Quina culpa hi té l'eximí *comediògraf!* — C. ARBÓ

ELS HEROIS

—I diuen del alcalde de Cork!... Per força, el voldria veure dejunar!

ESQUELLOTS

Amb motiu de l'heròica actitud de l'alcalde de Cork, que no ha volgut pendre cap aliment des de que fou empresonat a Brixton, els nostres *sin-feiners* nacionalistes no paren de fer protestes de adhesió a l'exemplaritat patriòtica del brau irlandès.

A deixar-se morir completament extenuats per manca de

aliments, els nostres pot-ser no hi arribarien; però cada un ja ha manifestat el seu sacrifici en cas de trobar-se com el ja famós alcalde:

En Puigi Cadafalch, només pendria xocolate amb melindros.

En Pere Corominas, horxateta valenciana amb biscuits.

En Vallès i Pujals, tacetes de camamilla sucades amb *croissants*.

En Cambó, perdiuetes amb cols de Bruseles.

En Ventosa, truites a la francesa.

En Macià, un crostó de pà sucad amb all i un bitxo ben coent.

En Salvatella, una cuixeta de *pavo-real*.

Projecte bastant bonic per l'Exposició propera: Posà una gran llumanera dalt de tot de Montjuic.

A la sessió que celebrà l'Ajuntament la setmana passada hi assistiren solament el batlle accidental senyor Jordà i el regidor síndic Puig i Esteve.

Un diàleg curiós i edificant va suscitar-se:

—*Qué hacemos, tu?*

—*Lo que te dé la gana.*

—*Tomemos otra horchata valenciana.*

Es clar, tots els dictàmens de l'ordre del dia restaren damunt la taula.

I les necessitats de la famosa vila dels *cent consellers*, que's facin repicar!

En plè conflicte de comedians i empreses, l'únic teatre de vers que ha funcionat aqueixos dies ha sigut el «Goya.»

Dimarts, dia en que tots els artistes de Barcelona vagaven, encara podia llegir-se en els cartells de l'elegant teatre del carrer de Ronda:

Hoy.—El orgullo de Albacete.

I al llegir-ho nosaltres pensavem:

«Com s'enten El orgullo de Albacete?... El orgullo d'En Barbosa!...»

Llegim que la F. Patronal de Madrid no vol pendre cap acord definitiu respecte al projectat *lock-out* fins i tant que no sàpiguen les resolucions adoptades pels patrons de Barcelona.

No'ls arrendo la ganància!

Si tenen d'anar a remolc dels d'aquí, ja quedaran ben servits.

Deu-n'hi-dó dels papers ridícols que faràn.

Llegim:

«Un individuo del somatén que colocaba pasquines antisindicalistas se insolentó con los agentes de la autoridad que quisieron detenerle.

Luego fué puesto en libertad.»

Oh, ja ja!... Hagués estat dels altres!

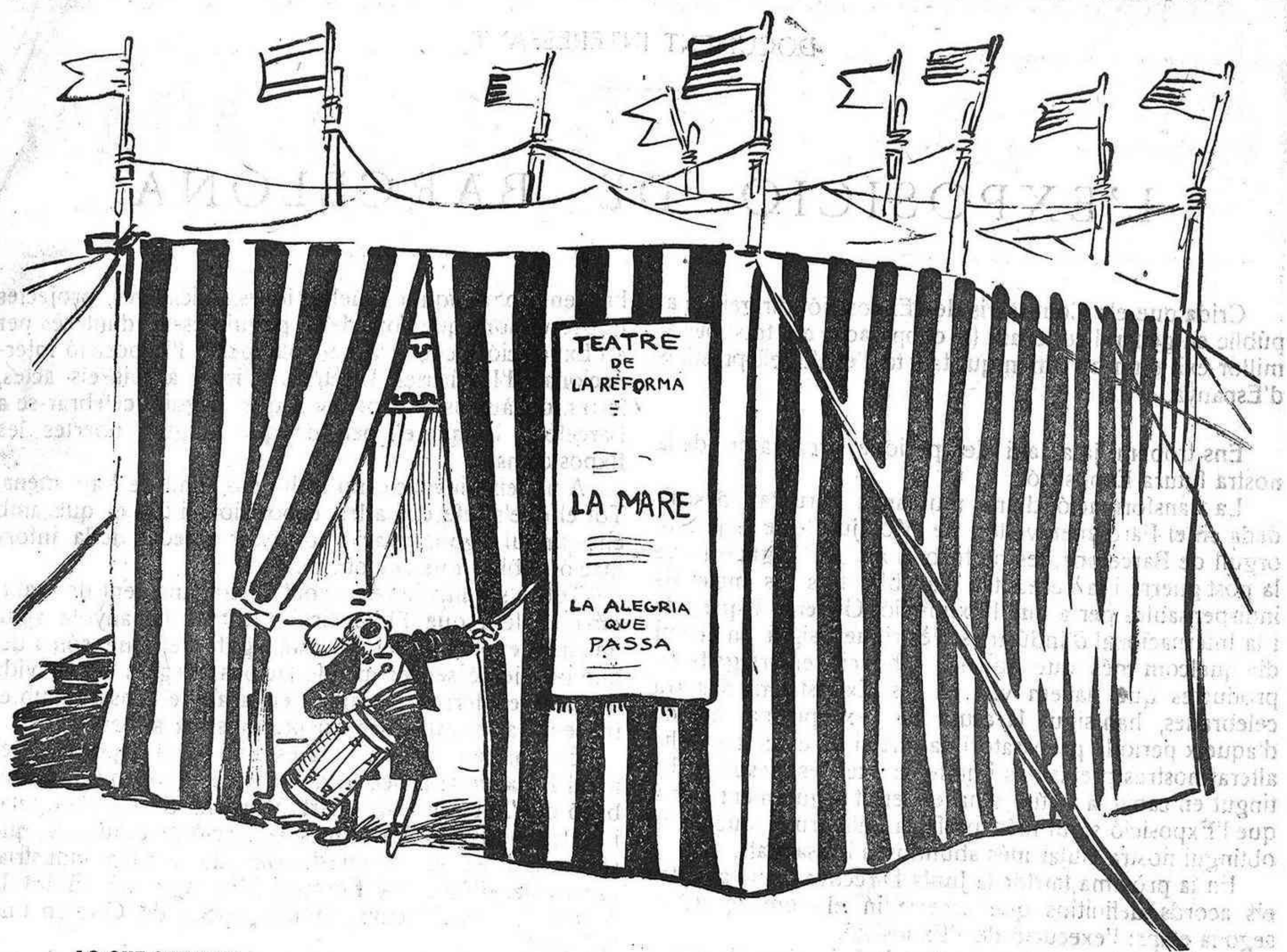
Menos mal que el governador interí li imposà trenta dures de multa.

Però... ja veureu com no la paga!

ASMÁTICOS - TUBERCULOSOS
OS CURARÉIS RÁPIDAMENTE CON LAS
CUATRO PESETAS FRASCO

GOTAS HELENIANAS

Pidanse en Farmacias y Droguerías

LO QUE S'IMPOSA

Envelats a càrreg dels comedians, mentres duri el tancament de teatres.

«Cabres aquí .. cabres allà!...»

S'ha interessat de l'Alcaldia l'immediat compliment de un acord prohibint la circulació de cabres pels carrers de Barcelona.

Aqueix acord fou prè de l'any 1918.

Tant mateix tenien temps d'haver-lo posat en pràctica.

Si estan dos anys per a fer retirar les cabres, quants anys estarien per a fer lo mateix amb les burres?

En Comas i Solá ha trobat una nova estrella.

A la tercera, el farem capità.

I si les dedica igualment a algun altre membre de la família reial, amb més motiu.

Aleshores, capità d'alabarderos.

Tots els barcelonins, l'altre dia, en llevar-se, pogueren veure enganxats per les parets uns pasquins que deien:

«Hasta ahora hemos sido explotados por la burguesía y ahora lo somos por asesinos que viven a las costillas del Sindicato.»

I és clar, tothom hi va veure l'orella dels patrons.

Una burrada així i una literatura semblant no podia sortir de cap més cap que del cap d'un senyor de la Patronal.

Una burrada que com arma de dos fils caurà damunt les «costillas» d'ells mateixos.

Segon diaris arribats de París, existeixen a la capital francesa bastants casos de peste bubònica.

Feliços d'ells!

Feliços d'ells que la tenen?... preguntaran astorats vostès.

No!... Feliços d'ells, que ho saben, que aquí fins quan la tenim dins els senyors higienistes ens ho amaguen.

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Tots els dies gran èxit **DORITA CEPRAÑO i GRANITO DE SAL**

L'EXPOSICIÓ DE BARCELONA

Crida que els Comissaris de l'Exposició dirigeixen al públic en general sollicitant la cooperació de tots per al millor èxit d'un certàmen que tant té d'enaltir els prestigis d'Espanya.

Ens trobem ja a la fi del període preparatori de la nostra futura Exposició.

La transformació d'una muntanya abrupta i descuidada en el Parc meravellós de Montjuïc que és ja avui orgull de Barcelona, les pertorbacions de la guerra i de la post-guerra i la necessitat d'acoblar tots els materials indispensables per a que l'Exposició General Espanyola i la Internacional d'Indústries elèctriques sigui en el seu dia quelcom més que aquella exhibició enfarfegada de productes que havem vist en les Exposicions fins ara celebrades, han sigut la causa de l'excel·lent durada d'aqueix període preparatori, la que si bé és cert que ha alterat nostres previsions i ha fet créixer les despeses, ha tingut en canvi la virtut d'haver servit segurament per a que l'Exposició sigui més perfecta i els fruits que d'ella obtingui nostra ciutat més abundosos i assaonats.

En la pròxima tardor la Junta Directiva deurà adoptar els acords definitius que assenyalin el començ de la segona etapa: l'execució de l'Exposició.

En la pròxima tardor s'assenyalarà la data definitiva de la celebració del Certàmen. S'adoptarà el pla general de tot el que ha de contenir l'Exposició i dels edificis de caràcter permanent i transitori que hauran d'aixecar-se. Es posaran en marxa tots els serveis que fins ara s'han vingut preparant i de quines perfeccions dependrà, en gran part, l'èxit i el profit de l'Exposició futura. Restaran competades aquelles indispensables col·laboracions que l'Ajuntament, la Mancomunitat, l'Estat i les corporacions de tota mena hauran d'aportar a l'Exposició a fi de que aquesta sigui la sorprenent apoteosi que tots anhelem i somniem. No obstant, els Comissaris de l'Exposició desitgen, abans de proposar els acords definitius que hauran de pendre's en la pròxima tardor, que a més dels elements que un constant treball de sis anys ha permès acoblar, totes les entitats i particulars de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya sencera, vulguin en tan decisiu moment aportar-li llur concurs.

No n'hi ha prou amb tenir molt presents les ensenyances recollides en quantes Exposicions s'han celebrat fins ara; no són suficients les propostes i els consells de les persones especialitzades, el concurs i les idees de les quals han sigut requerits; és precís que tots aquells que tinguin una iniciativa, un desig, un somni o una visió entorn de la futura Exposició, vulguin comunicar-los-hi, per a que des del primer moment l'Exposició sigui obra de tots i compti per a la seva ordenació encertada, amb el concurs de tots.

Aqueix és el motiu que impulsa als Comissaris generals de l'Exposició de Barcelona a dirigir-se a totes les entitats econòmiques, culturals i professionals i a tots els ciutadans per a invitar-los a que, abans del 15 de setem-

bre, ens comuniquin aquelles idees, iniciatives, projectes i observacions que considerin puguin ésser d'interès per a l'Exposició General Espanyola, per a l'Exposició Internacional d'Indústries Elèctriques i per a tots els actes, festes, certàmens i concursos que deguin celebrar-se a Barcelona durant el període que estiguin obertes les Exposicions.

A aqueixa invitació no se li posa límit de cap mena. Tot el que's refereixi a les exposicions i tot el que amb elles tingui alguna relació pot ésser objecte de la informació pública que ara obrim.

Tots els quins havem rebut el comanament de realitzar-la volem que l'Exposició General Espanyola sigui una fidel expressió del que han sigut, del que són i del que podrien ésser les manifestacions íntegres de la vida de totes les terres hispanes, enllaçant el passat amb el present i assenyalant les orientacions per al pervenir.

En quatre grans seccions es dividirà l'Exposició General Espanyola: la secció d'Art, que compendrà l'exhibició de l'Art Antic, de l'Art Modern, de l'Art popular i de les Indústries Artístiques; la Secció de Indústries, que abarcarà totes les manifestacions de la vida industrial espanyola: l'Agrícola Forestal Minera, i per últim la Secció de vida col·lectiva, cultural, social, de Govern i de la Dona.

L'Exposició Internacional d'Indústries Elèctriques queda perfectament determinada amb el seu sol enunciat, a pesar de lo qual desitgem que se sàpiga que el vastíssim camp que comprèn pretenim abarcar-lo en tota la seva extensió, des de la generació, transformació, acumulació, medicació i transmissió de l'electricitat, fins les seves variadíssimes aplicacions a la indústria, l'agricultura, els transports i la ciència.

Al costat de quant respecta al contingut de la futura Exposició, la informació podrà referir-se igualment amb tots els serveis que's relacionin amb ella: construcció i decoració d'edificis, il·luminació interior i exterior; serveis de vigilància, d'informació, d'extinció d'incendis i de assistències mèdiques; propaganda i publicitat; transports, comunicacions i circulació; ingressos i despeses; règim de concessions, atraccions, cafès i restaurants, congressos, festes i concursos i, en una paraula, tot quant tingui o pugui tenir un interès per a l'Exposició.

I a la vegada que les observacions, idees i iniciatives, agrairem també vulgui comunicar-se'ns els oferiments de concursos col·lectius i individuals de quants experimentin el desig d'incorporar llur acció a la gran obra que tractem de portar a felicitat.

Les informacions deuran ésser escrites i dirigides a la Comissaria de l'Exposició de Barcelona, carrer de Lleida, núm. 2, abans del dia 15 de setembre, en qual data es donarà per closa la informació.

Barcelona 4 d'agost de 1920—Els Comissaris Generals,
Francesc d'A. Cambó.—J. Pich.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

MAPA DE EUROPA

CON LA RECTIFICACIÓN DE FRONTERAS DESPUÉS DEL TRATADO DE PAZ

Precio: Ptas. 2'50

OBRA NUEVA

V. Blasco Ibáñez

EL MILITARISMO MEJICANO

Un tomo

Ptas. 4

ALGO

Colección de Poesías de J. M. Bartrina

Un tomo

Ptas. 5

La cuestión catalana desde el punto de vista español

por SALVADOR CANALS

Un tomo 8.º

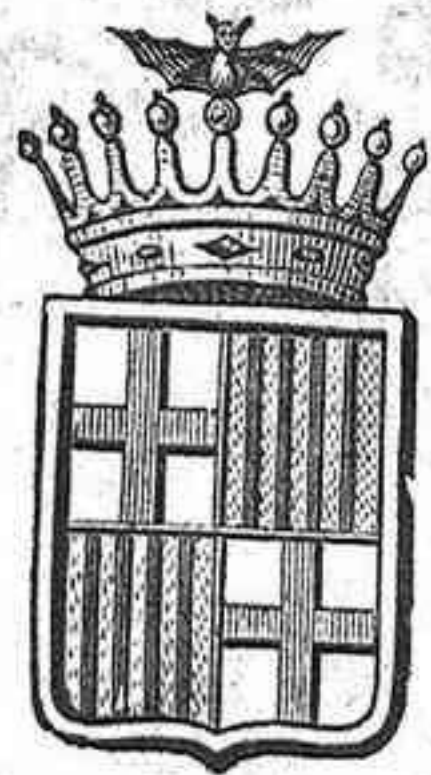
Pesetas 6

Elementos para el estudio del problema ferroviario en España

POR FRANCISCO CAMBÓ

Cuatro tomos foleo

Pesetas 60

Barcelona a la vista

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS

Precio

Pesetas 14

EN PRENSA

El Año en la Mano

EN PRENSA

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1921

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, ademés un rei per a certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

LA MODA, ALS TEMPLES

— Què diren, oh amables pecadores, si nosaltres ens presentéssim així tan a la fresca?